

PERIÓDICH INDEPENDENT, REGIONALISTA,
de Literatura, Art, Montepios, Varietats,
Noticias y Anuncios

Direcció: MUNTANER, 112, 4.ª - 1.ª — Administració: TALLERS, 45, 1.^a

Ab lo present número continúa la publicació de 'l drama en 4 actes *Misterio, deshonra y muerte*, y comensem á donar per folletí lo drama històrich en 7 actes, titulat:

PABLO CLARÍS

— ó —

EL PADRE DE LOS CATALANES

degut á la ploma de D. Joseph O. Molgosa y Valls.

Lo prestigi de la prensa

Una de las mellors llibertats á que 's pòt aspirar, és sens dupte la llibertat d' imprenta.

Pero per lo mateix qu' és una de las llibertats mellors, que vè á sèr com lo tresor de las llibertats, hauria de sèr guardada també com á tresor veritable.

Hauria de sèr estimada en tot son valor.

S' hauria de procurar conservar-la tal com l' avaro guarda las riquezas.

No se n' hauria de fèr mal ús.

Y sobre tot, no n' haurian de usar malament los que 'n són mes partidaris.

Y deurian ferne mes cás que tothom, aquells que diariament ab la imprenta 's tractan, los que de la prensa 's valen per divulgar sos pensaments.

Per lo tant, los primers que venen obligats á no malmétrer-la, á no espatllar-la, á que no 'ls la prengui ningú, són los escriptors en general.

Y en particular los periodistas.

No obstant, no tots ho fan aixís.

Y no ho fan, porque n' hi ha que encara que la aprecian, encara que se 'n diuen partidaris y defensors, encara que á sa sombra volen ampararse, se 'n amparan olvidantse de ferne una professió per convertirla en una industria.

La fan sèr objecte de càlcul, la explotan en profit de la butxaca, no mirant tal llibertat baix lo punt de vista de la idea.

La converteixen en objecte de comers, la mercan-

tilisan, la explotan, volen treure'n such, la expremen com si lós una taronja.

Ni mes ni menos.

Fins li donan lo mateix preu: la cotisan á cinch céntims.

La llibertat d' imprenta en aquet cás queda reduhda á qüestió de rals.

Y lo pitjò és que se la prostituheix, se la desprestigia, se la perjudica.

Y es lo mes trist, que 's perjudica á 'ls que tocan las conseqüencias ó 'ls efectes de una llibertat tan mal entesa.

Los periodistas que aixís se portan, creyem que en rigor no són tals periodistas: se converteixen en explotadors en profit propi de un de 'ls drets mes preuats de las conquistas civilisadoras de la época; són empressaris.

No exerceixen una professió, no usan de un dret polítich, se dedican á un ofici: venen noticias com aquell que ven draps y ferro vell.

Fan encant de la llibertat d' imprenta, la portan á la fira de Bellcayre.

Se la venen: això és, li són traydors.

¡La llibertat d' imprenta!

¡Una de las que tindrian de meréixer mes respectel

¡Una de las que deuría sèr tinguda en mes estima, fentla servir sempre per' divulgar la vritat per tot lo món!

¡La que mereix sèr reverenciada; la que deuría sèr exercida com un sacerdoci per apóstols de la idea, veure's exposada á càurer en mans de 'l primer que la arreplega quant la troba abandonada pe 'l carrer!

Avuy, gracias á lo que se 'n diu llibertat d' imprenta, scria tothom qui vól; pero no tothom qui 'n sab.

Y per això en lloch de fèr un bè, causa gran mal.

¿Què diria 'l poble, que tant cás fa de las mentidas que en lletras de motllo ara s' empassa; què diria, per exemple, si veyès que tothom poguès sèr metje y que 'ls malalts, en lloch de curarse s' anaban morint á conseqüencia de 'ls disbarats de 'l primer que sense estudis ni nocions de medicina receptès á tort y á dret?

Sens dupte demanaria que 's posès correctiu á tant escàndol á 'l véurer que feya mes mal que una epidemia.

¿Què dirían los metjes de debò?

A lo menos se doldrían de que 's desprestigiés la medicina.

Donchs lo mateix passa ab la premsa.

La premsa és la medicina que por curar la major part de 'ls mals que afligenxen á la humanitat.

Pero posada en mans de qualsevol, poguent sèr exercida per qui ni sols tè nocions de curandero, pe 'l primer que se li antoixi mirar si 'l pèl li lluhirà á la sèva sombra, no servirà pe 'ls fins nobles á que deu-ria destinársela, y matant á 'ls mateixos que pe 'l sis-tema homopàtic la alimentan, no tindrà la saludable influencia social que alcansaria posada exclusivament en mans de escriptors que fessen de ella un apostolat á 'l dedicars'hi.

No la tindrà, com realment no la tè.

Y no la tè per falta de prestigi.

Perque és víctima, no de excessiva llibertat, sino de un excès de llicència.

Perque se la rebaixa á 'l ferne industria.

Per xò resulta á voltas sèr mòlt soroll y pocas nous.

Las mentidas que publica la perjudican; y com ne tè per tots los gustos y 'l afany noticieril de una part d'ella arriba casi á un extrem inconcebible, eáu en lo descrédit, y no evita ni la mes petita de las calamitais que de altra manera potser no succehirían si fòs digna sempre de 'l respecte, no ja de las multitudes, sino també de las classes mes instruidas y principalment de 'ls poders que rejeixen los Estats.

Pero avuy aquéts se 'n riuen: la tenen com las válvulas de seguritat que hi ha en las calderas de vapor: per ellas y per medi de la premsa s'esbrava 'l clam de 'l poble, que esbravantse se 'n va á ca 'l barber ahont lo remullan y 'l alaytan tot volent arreglar la patria, quedant—un cop afeytat—en disposició de que 'ls governs li llevin la pell.

A aquet grau se troba per desgracia en nostres días una part de 'l prestigi dela premsa.

Afortunadament la catalanista no está en aquet grau de descrédit: nostres periódichs portan gran ventatja en aquet punt á la premsa de banderfa y á la que ffa sa existencia á las pessas de cinch céntims.

P. DE R.

Revista teatral

Circo Barcelonés.—Fá la última part de la temporada, la companyia de 'l Sr. Graells alternant ab la mimica de 'ls germans Ibáñez.

La Sra. Panadés se distingeix en los papers de primera dama y 'ls Srs. Ferrer, Capdevila, Viñals, Molgosa y Gutiérrez junt ab la Srta. Molgosa, secundan be á dita aplaudida actriu y á 'l mencionat director en todas las obras.

Los germans Ibáñez se distingeixen en las pantomimas: dos de las que mes ha agradat són la que 's titula *Otelo* y *Juan Antonio*.—Jo.

Novedats.—No 'ns equivocárem á 'l dir que aquet teatro seria 'l punt de reunió de la *creme* de nostra distingida societat.

La empresa posa sa activitat y son talent á 'l servey de 'l públich: natural és, donchs, que aquet respongui á 'l treball de la companyia.

El vergonzoso en palacio, *Entre bobos anda el juego* y *El tanto por ciento* són las obras, conegudas de nosaltres, en que s'hi ha admirat la perfectissima execució per part de la Sra. Guerrero y 'l Sr. Díaz de Mendoza.

La única novedat ha sigut la primera representació

de 'l drama en tres actes, de D. Joseph Echegaray, titulat *La duda*.

Anem á dirne quatre paraulas.

Lo celebrat autor dramàtic desplega tota la forsa arrebatadora de sa imaginació en lo tipo nerviós, neuròtic, delicat, sensible de *Amparo*, acumulant sobre éll tots los efectes sensacionals que subjagan, impresionan fortament á 'l espectador, fentli recórrer un per un los esglahons de la escala de 'l goig y de 'l sufrir.

Dos són los personatjes que relleu tenen: *Amparo* y *Leocadia*. Los demès no passen de secundaris: són lo fondo 'hont s'hi destacan, vibrant de llum, la delicada imatge de la protagonista, *Amparo* y 'l ànima condemnada, ferida per la reneúcia y cor secada per la enveja que 's complau en clavar despiadadament sas enverinadas unglas en las blancas alas de la felicitat y la ignocencia, *Leocadia*.

Lo llenguatge, la manera de preparar y desarrollar las escenas, los pensamientos, lo concís y escultural de sa forma, tot, en fi, acusa desseguida, la destra má de 'l autor de *El gran galeoto*.

La execució inmillorable, perfecte, sobresurtint com hem dit, la Sra. Guerrero.

Tots fòren estrepitosament aplaudits, y á cada final de acte, cridats á las taulas.—ROMEO.

Eldorado.—Estem en plè regnat de beneficis.

Lo de la Sra. García y 'l de 'l mestre D. Albert Cotó.

Pèra 'l de la primera 's posá en escena *El lucero del alba*, obra no representada fa temps y que fòu escrita pèr 'la beneficiada.

La Sra. García patentiza són talent y refinat gust artístich á 'l cantar algunas planyideras cançons andalusas donántlashi aquell tò característich, peculiar de 'ls cants de 'l mitjdia.

Lo públich, que era numerós, aplaudi estrepitosament.

A 'l final de la obra li siguèren presentats magnífichs regalos y tinguè de surtir á las taulas pèr rèbrer la ovació de que n'era mereixedora.

De 'l mestre Cotó n'hem de parlar una mica mes extens, primer per tractarse d'un compositor de nostra terra y, segòn, per la valia de las obras que s'executaren.

Aquéstas fòren *Los tres claveles* y la fantasía á gran orquesta.

En la obra dramática de 'ls Srs. Cuevas y Tovar, nos demostrá 'l mestre Cotó gust exquisit en armonisar las melodias que frescas y expontáneas embadaleixen lo públich.

La música de 'l mestre ampurdanès és simpática, perque fuig de lo xavacá y ramplón, cenyintse sempre dintre lo elegant y distingit, original é inspirat.

Sas obras tenen cert ayre, certa naturalitat que acusa en son autor sólits y fundamenta's principis de la ciencia musical que li permeten mōure's ab desembrás y holgura dintre 'ls distanciatos extrems de 'l orquestació.

D'això 'n donguè probas fehaciens en la fantasía que 's tocá á telò tirat, pe 'ls concertistas de clarinet y flauta Srs. Guadayol y Roldós.

De 'ls obligats instruments, difícils de tractar, 'n treguè magnífich partit en lo desarrollo de la idea cardinal de la composició.

Pe 'l mérit de la mateixa y per la esmerada execució que baix la direcció de són autor tinguè, fòu estrepitosament aplaudida y ovacionat lo mestre.

En *Los tres claveles* se presentá per primera vegada, en obsequi á 'l beneficiat, la Srta. Dolors Plá, que en lo paper de *Lucrecia* demostrá possehir condicions pèra figurar en no mòlt lluny temps entre 'ls mes distingits artistas lirich-dramàtics.

Sa veu no és molt potent, però és de simpàtic timbre y de fàcil maneig que s' presta á executar difícils voladas y escalas cromáticas de afinació costosa.

Lo beneficiat siguiè molt aplaudit per la concurrència. —A. DE LA F.

Tívoli.—CIRCO EQUESTRE — La única novetat presentada durant la passada decena, ha sigut la presentació de las bellíssimas germanas Emilia y María Alegria, aquèsta treballant sobre caball en pel y aquèlla demostrant posseheix com pochs alta escola d' equitació.

Lo públich que cada nit ompla 'l local aplaudeix los variats treballs eqüestres, acróbatas, equilibristas y cómicis. —V. MATHEU.

Granvia.—Ab composicions conegudas va fent la temporada y tenint plens cada nit.

La ciejecita s' ha traslladat á aquet local, donant á conèixer lo molt que val y lo molt que la empresa ha fet pèra que surtis á las taulas cegant ab esplendides de llum y colors y trajes apropiats á la obra.

Circo Español.—La troupe Onofri hi ha fet entrada triunfal ab son variat repertori donant llòch á que hi hagi funció cada tarde. Ha agradat molt: de modo, que contant la empresa ab la companyia dramática Parrenyo-Llorente ofereix funcions de atractiu.

Diumenje durant la representació de Mariana va posarse malalta de repent la Sra. Llorente que no va poguer continuar, haventse encarregat de acabar la obra la senyora Morera que va surtir ben ayrosa.

Tambè hem tingut ocasió de veure treballar á la senyoreta Blanca en lo drama *Catalina Howard* despenyantlo ab molt acert.

Hi ha numerosa concurrència. —P. S.

Secció de Montepíos

Montepío Catalá.—A fin de impedir abusos que puen causar perjuicio á la Asociación, se hace público para conocimiento de los señores y señoras asociados, que en el domicilio social no se dará curso á las certificaciones de enfermedad si, al presentarlas, no se exhibe el recibo justificativo de que la persona enferma se halla al corriente de pago.

Barcelona 20 Mayo de 1898. —El Presidente, José M.ª Pous.

Demá s' reunirá 'l Consell Delegat de La Unió defensora del Socorro mutuo per deixar formulat l' estat de comptes que presentarà á la aprobació de 'l Consell General, que ha de celebrar sa junta ordinaria 'l diumenje de la setmana entrant.

Tant la reunió aludida com la de 'l Consell General prometen tenir importancia, y esperem que servirán pèr deixar fortament arrelada la existencia de la associació, lo qual és molt convenient á 'ls interessos generals de 'l auxili mutuo.

Los Estatuts

DE LA «SOCIEDAD ANÓNIMA DEL TEATRO LIBRE»

II

La intenció de 'ls iniciadors de fundar un teatro libre no pòt pas sèr mes plausible, puig si s' logra dur á la práctica un pensament com aquet, podrán tenir entrada en lo camp de la literatura escénica autors que avuy veuen ofegadas sas aptituds y sas qualitats á causa de no trobar apoyo en certs llochs que altres tenen reservats en virtut, no de 'l saber y de 'l talent sino en primer llòch de la amistat y de 'l favor.

Mes clar: un teatro libre ha de sèr la gran portalada

per' fèr assequible á tothom que tinga mèrit, la entrada á 'l temple de l' Art dramàtic ó lirich.

La teoria de un teatro libre és una gran cosa: la realització de tan bell ideal ja n' és un'altra: las dificultats ab que topará poden sèr grans y no sabem si 'ls senyors L. D' Ayot y companyia lograrán vèncerlas ab los Estatuts que han acceptat.

Per medi d' aquets queda constituída una empresa, una entitat mercantil, haventse procurat donar á 'ls autors bastanta garantia de que dita empresa concedirà gran importancia á l' art sobre 'ls interessos materials.

L' objecte social queda condensat en la última part de l' art 2.^{on}: «ès lograr que, per medi de 'l teatro, puga 'l pensament manifestarse ab igual llibertat que per tots los demès medis de publicitat y expressió.»

«A este fin—diu l' article tercer—la empresa admitirà sin preferencia de ninguna especie, todas las obras que se le presenten, cualquiera que sea su forma, su argumento y demás condiciones, sin otra limitación que las que imponen las leyes vigentes, la posibilidad de sèr representadas y la corrección gramatical del lenguaje»

L' article 4.^{rt} determina la formació de la Empresa que vè á sèr la Junta Directiva de la Societat. La formarán lo representant, lo lletrat, lo lector, lo director artístich, lo mestre compositor, l' administrador y 'l secretari, quals càrrechs ja están adjudicats á las personas que 'ls han de desempenyar, sent tots ells de caràcter inamovible excepte lo d' administrador; perque encara que 'ls Estatuts això no ho diuen, resulta aixís de 'l contingut de la diversitat de sas disposicions. D' això 'n parlarem mes tart: avans convè fèr altres consideracions.

Los Estatuts que analisem no han pogut treure's clarament de un dupte y tenen per nosaltres (com creyem que 'l tindran per tothom que s' hi fixi) un punt qu' és un enigma.

Lo dupte és aquet: ¿són uns Estatuts ó són un projecte d' Estatuts? Perque mentres de 'l preàmbul apareix que en una reunió l' entusiastas partidaris de la idea, 'l dia primer de Febrer van sèr aceptadas las bases després de un madur examen y de una discussió detinguda, havent-se'n aixecat acta que van firmar tots los concurrents, lo contingut de l' art. 38 deixa entreveure que encara no s' han presentat á 'l Govern civil de Madrid, y la nota posada á 'l final de l' escrit que s' ha tingut la atenció de remetre'ns, diu textualment:

«Los Estatutos que preceden, con su preámbulo, fueron aprobados por la Empresa en sesión de la citada fecha, acordándose imprimirlos.»

De modo que com de no sèr remesos á 'l Govern civil y de sèr sols aprobats per la Empresa resultaria encara projecte, y de sèr definitivament aprobats per tots los que 'ls acceptan s' infereix que són ja Estatuts de fet, voldríam saber á qué atenirnos en aquesta part, á fi de analisar l' assumptó tenint un punt fixo de partida, per que agraïrem que la Empresa se serveixi aclarar, esperantho aixís de la seva galanteria.

J. P.

NO HI HA REMEY

Mes de quatre vegadas hem tingut la pluma á la mà ab intenció decidida de parlar llarch y clar respecte 'l pervindre que se 'ls espera á aquells que per entusiasm o per vocació ó per amore á l' art, emprenen la carrera de músich.

Mes de quatre vegadas hem tingut la pluma á la mà pèr fèr un lleuger estudi de tantissims establiments de ensenyansa musical que ab variats noms y diferents formas tenim en aquesta ciutat.

Mes de quatre vegadas hem tingut lo propòsit de descobrir lo fi que persegueixen certas societats cubertas ab noms retumbants y llamatus, quals directors procuran tapar sa manifesta insuficiencia ab excursions infructuosas y premis ilusoris; pero la indole especial de l' assumptó 'ns n' ha fet desistir.

Crèyam que 'l mal no aniria en augment y que dada la gravetat de conseqüencias se posaria coto á la impetuosa corrent de centres que median una modestíssima retribució ensenyant música y qualsevol instrument músich, pero nos hem equivocat.

N' hi ha prou que s' reuneixin dos ó tres individus que música pensin sapiguer: projectan la creació de

qualsevol societat musical catalana, castellana ó francesa, ú orfeó de qualsevol puesto; s' dona un concert per eix modo exhibir-se y tenir lloch que son nom corri pe'ls periódichs y se li digui mestre, sabi, inspirat, pèr' á l' sant demà fèr públicas las condicions ab las quals s' admeten alumnos d' armonia, contrapunt y fuga y s' ensenya tocar la flauta, piano, clarinet y... ¡bombole!

Aquet és l' instrument que ab mes perfecció tocan.

Resultat práctic y que s' volia demostrar: sempre hi ha qui cegat per la baratura acut á l' reclam y ja tenen que aquell que per son mèrit ni amichs tenia, ja tèn, pèra distrèure's, mitja dotcena de deixebles que á l' cap de l' mes li portan trenta pessetas.

¡Algo és algo y val mes pòch que gens!

¡Favoreix això á l' professorat digne, amant y zelós de son nom y categoria, que fía son prestigi á sa intel·ligència y activitat, á sa perseverancia y estudi? Contestin los que en lo cas precedent se troban: nosaltres no volem negar ni afirmar.

¡No és un càrrech de conciencia (per aquell que n' tingui; n' hi ha molts que no la coneixen, y menos l' artística) sentar malament los fonaments d' una carrera que no dona pèra l' sosteniment d' una familia quant aquells estan científicament sentats?

Quant s' edifica ab bons materials, bons mestres y bona direcció, no hi ha pòr que la casa vagi á terra; pero quant faltan aquets elements no s' pòt esperar sino una catástrofe.

¡A cuántas consideracions se presta la febril activitat que s' observa en alguns músichs novells, de primera volada, pèr' crear centros d' ensenyansa musical á preus económichs!

Per eix motiu s' veu que ara lo que menos preocupa és estudiar música, pèr' aixís enaltir l' art sublime pèr' esencia.

Basta sapiguer fèr cortesias, adular, doblegar l' esquena, arrastrarse per las antesalas, no de l' saber, ni de l' talent, ni de la eminencia, no; sino de l' obrer pèr' obtenir l' orga ó la maestria de capella, de l' concejal pèr' ingressar, encar que sia per la porta de darrera, á l' escola municipal.

La máxima de Maquiavelo en práctica eternament: *El fin justifica los medios*.

Dónchs á obtenir la prebenda tocan, que lo demès és qüestió de epidermis.

Un' altre dia parlarem de las desastrosas conseqüencias que han de reportar á l' art musical la creació de tants centros d' ensenyansa.

A. DE LA FLORIDA.

Saló de descans

En lo Centro Artístico Recreativo s' ha format una companyia que actuará desde diumenje de Pasqua en lo teatro de Arenys de Mar. Será dirijida pe' l' primer galán D. Fernando Bozzo, formantne part també las Srtas. Blanca y Bozzo, y 'ls Srs. Guardia, Blanca, Marcet, Marqués y Bonnin.

—Los primeros actores D. Teodoro Bonaplata y D. Emilio Martínez treballarán en lo teatro Conservatori de Manresa, comensant diumenje. Las primeras obras escullidas són los dramas *Mariana* y *Juan José*. Hi ha en la companyia 'ls Srs. Quero, Manso, Guitart y altres artistas.

—Han deixat de publicarse los periódichs *Lo Catalánista*, de Sabadell y *L' Atlántida*, de aquesta capital.

Sentim de veras la desaparició de abdos publicacions.

—Diumenje vinent acabarà la temporada en Sabadell la companyia de declamació de D. Joseph Fages.

—Dissapte comensará á actuar en lo teatro Circo Espanyol, la companyia de sarsuela dirijida pe' l' Sr. Mata.

—La notable publicació *España Artística*, que s' publica á Madrid, tèn projectada una funció patriótica que pe' l' programa combinat promet ser notable. Varios artistas oferiren son concurs á la Direcció de dit setmanari; mes á última hora han surtit dificultats que per ara són causa de un aplassament que Déu vulga no siga per molt temps.

Pero s' fassi ó no la funció, sempre és de apreciar y de agraïr la iniciativa y 'ls treballs que ha fèt y está fent lo director Sr. Limendoux.

—*El Comiquito*, de Valencia, las emprén contra l' pri-

mer galán Sr. Borrás. Diu que pocas obras s' enmotllan á la manera com lo Sr. Borrás comprén l' art: diu que no ha comprés lo tipo de *Juan José*.

Qualsevol que l' hagi vist treballar á aquest distingit actor y que llejeixi la opinió que d' ell forma lo Sr. I. R. corresponsal de *El Comiquito* en S. Feliu de Guixols, convindrà sens dupte en que l' corresponsal no hi enten pilota.

—La empresa de l' teatro Romea ha escripturat a l' Sr. Goula, a l' Sr. Capdevila y á la Sra. Munner.

—Lo Sr. D. Frederich Fuentes (fill) ha tingut la atenció de enviarnos un exemplar de la comedieta en un acte *No guanyarem prou per' sustos*, estrenada ab éxit en lo teatro Principal. Gracias.

—S' ha posat á la venda en los kioscos, a l' preu de una pesseta, la comedia en dos actes, y en vers castellá, original de nostre director D. Joan Perelló y Ortega, titulada *El legado de Teresa*.

Toalla FRINÈ

Son ús hermojeja l' rostre, absorveix la grassa del cutis, treu las arrugas, contrau l' poro de la epidermis y evita las tacas, borro y erupcions de la pell.

Rejoveneix y es un tresor per conservar la dentadura neta, forta y esmaltada desapareixent ab son ús lo sarro y l' escorbut.

Se ven en todas las perfumerías

ARCHIVO LÍRICO-DRAMATICO

Y COPISTERIA DE

Francisco Pérez Pol

SE PROPORCIONAN ACTRICES Y ACTORES

Calle de Roig, núm. 24, entresuelo.—BARCELONA

ARXIU Y COPISTERIA

de vers y música

Joseph Bonnin

PUNTUALITAT Y ESMERO EN SERVIR

— Passatge de Madoz, núm. 5, 2.ª —

Gran establecimiento de música

Instrumentos, pianos y armoniums, de

JUAN AYINÉ

FERNANDO VII, 51 y 53 y CALL, 22.—BARCELONA

Especialidad en pianos de alquiler.

Guitarras desde 5 pesetas.

À CASARSE TOCAN

Por 30 duros el mobiliario siguiente:

Una cama Viena (matrimonio), un sommier muelles (matrimonio), una cómoda con mármol, seis sillas regilla, una mesa de noche con mármol, una mesa de comedor, seis sillas idem, un elegante espejo y perchas.

Además hay camas de Viena á 20 pesetas, y de matrimonio, á 35. Sillas de regilla á 44 pesetas docena. Juegos de lavabo Viena mármol á 24, y gran surtido de muebles de todas clases á precios de fábrica.

LA IMPERIAL, Conde Asalto, 25

Imp. Pujol y C.^a - Tallers, 45.—Barcelona.